

IN DIT NUMMER

EFFECTEN WCT NOG
ONVOLDENDE IN BEELD



Over de komst van de Westerschelde Container Terminal is het laatste woord nog niet gezegd, als het aan de projectgroep Beleidsvisie Goederenvervoer Zuid-Nederland en Vlaanderen ligt ... **pag. 4**

WORDT VERVOLGD

In het Memorandum van Vlissingen hebben Vlaanderen en Nederland afgesproken om tot een duurzaam gezamenlijk beleid en beheer van het Schelde-estuarium te komen. Wat ging eraan vooraf, wat houdt het memorandum in en wat gaat er gebeuren? **pag. 6**

RUBRIEKEN

Scheldemonitor:
Geologische historie
Scheldemonid **pag. 2**
Inspiratiebron Schelde:



Postzegeltentoonstelling **pag. 3**
ScheldeNieuws **pag. 7**
Wonen en werken aan de Schelde:
Oud-PSD'er vertelt **pag. 8**

Het behouden waard



Het schor en slik bij Waarde. De inzet geeft een impressie van de kribben die zullen worden aangelegd.

Natuur en cultuur liggen bij het schor van Waarde onder schot. Het schor wordt langzaam maar zeker kleiner, het slik lager en waardevolle archeologische restanten van het Verdrongen Dorp van Valkenisse dreigen ook ten onder te gaan aan het stromende water. Reden voor Rijkswaterstaat om beschermende maatregelen te nemen.

Sinds de jaren vijftig is het schor en slik van Waarde onderhevig aan erosie. In de jaren zeventig was er tijdelijk een periode van aangroei als gevolg van stortwerkzaamheden, waarna het gebied weer begon te eroderen. In 1992 is de erosie zo ver gevorderd dat de resten van het verdrongen dorp van Valkenisse, tot dan bedolven onder een dikke laag zand en slib, aan de oppervlakte komen. Het dorp Valkenisse verdronk in 1682. De archeologisch belangrijke resten hebben sinds 2001 officieel de

status van archeologisch monument. Het betreft met name funderingen van huizen, de kerk, het kerkhof, een kasteel en tal van losse voorwerpen. Deze geven een goed en waardevol beeld van wat allemaal ooit eens was.

BEHOUD VAN NATUUR ÉN CULTUUR

Bij het schor van Waarde zijn er dus twee belangen in het geding: natuur en cultuur. Hoe lang zal het nog bestaan? Door de stroming van het water spoelen schor, zand en

slib weg en zonder ingrijpen zal het verdrongen dorp geheel verdwijnen. Bij laag tij is het monument al bezocht door verzamelaars. Archeologisch waardevolle zaken verdwijnen, raken beschadigd of worden vernietigd. Maar ook door het stromende water zijn al tal van zaken weggespoeld. Door het eroderen van de slikken die voor het schor liggen, blijven de stroming en de golven aan het schor 'knabbelen'. Gaat de erosie in het huidige tempo door, dan zal het schor binnen een eeuw verdwenen kunnen zijn.

De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en de Natuurbeschermingswet verbieden het betreden van dit gebied. Op basis van de Monumentenwet is het opgraven door on-

bevoegden verboden. Maar deze wettelijke bescherming is niet genoeg. Om het schor en de resten van het verdrinken dorp te behouden, grijpt direct Zeeland van Rijkswaterstaat in.

NATUURCOMPENSATIE-PROGRAMMA

De teloorgang van het slik en het schor bij Waarde is de aan-

leiding om het behoud van het gebied toe te voegen aan het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. Het programma beoogt immers de schade die door de verruiming van de Westerschelde ontstaat, te compenseren. Door die verruiming gaan belangrijke habitats, waaronder slikken en schorren, verloren. Het compensatieproject 'Bescherming van het

schor en slik van Waarde' heeft primair het stoppen van de erosie van het schor en slik en het verbeteren van de natuurkwaliteit van deze habitats als doel. Secundair doel van het project is het duurzaam beschermen van de resten van het verdrinken dorp van Valkenisse. Deze twee 'vliegen' kunnen in één klap geslagen worden.

KRIBBEN

Het Rijksinstituut voor Kust en Zee heeft een morfologische studie uitgevoerd naar de huidige situatie in het gebied en maatregelen bedacht om de erosie aan te pakken. Met een model zijn stroomberekeningen uitgevoerd om verschillende inrichtingsalternatieven te kunnen beoordelen. Uiteindelijk is gekozen voor het bouwen van



Scheldemonitor

Geologische historie Scheldemond

Het afgelopen millennium was het mondingsgebied van de Schelde het toneel van grootschalige landschappelijke veranderingen. Die waren deels van natuurlijke oorsprong (met name stormvloed), maar gaandeweg hebben de bewoners het landschap steeds meer naar hun hand gezet.

Oorspronkelijk behoorde de Scheldemonding tot de gezamenlijke delta van de Schelde, Maas en Rijn. In deze delta was het gebied tussen de strandwallen langs de Noordzee en de hogere zandgronden van Brabant en Vlaanderen bedekt met hoogveen. Vanaf de derde eeuw na Christus overstromde het gebied door de stijging van de zeespiegel en kwamen er kleiafzettingen bovenop de veenpakketten. Voor bewoning raakte het gebied voor langere tijd ongeschikt. Op de dikke kleilagen ontstonden uitgestrekte schorren. Vanaf de tiende eeuw keerden de bewoners terug naar de hoogst gelegen plekken. Na nieuwe overstromingen legden zij op bescheiden schaal dijken aan.

In die tijd stroomde de Schelde nog noordwaarts tot bij Bergen op Zoom, waar ze westwaarts afboog en opging in de wirwar van wateren rond de Zeeuwse eilanden. In de eeuwen daarna verlegden de wateren hun loop nog aanzienlijk en zouden cartografen de handen

vol hebben gehad om de landkaarten up-to-date te houden. Vanaf de 17de eeuw, wanneer het zeegat Honte op de Schelde aansluit, krijgt de Scheldemonding de contouren van haar huidige vorm. Met de afdamming van de Kreekrak (verbinding tussen West- en Oosterschelde) in 1867 en de aanleg van de Sloedam (tussen Zuid-Beveland en Walcheren) in 1871, is de scheiding tussen de Schelde en de Rijn en Maas definitief. Inpoldering van uitgestrekte schorgebieden zoals bij het Sloe, de Braakman en Woensdrecht en de steeds sterkere dijken maakten het landschap tot wat het nu is. Maar ook dat is slechts een momentopname, want de landschapsvorming door de natuurlijke invloeden en mensenhanden gaat onverminderd voort. Zo spelen er tegenwoordig ideeën omtrent de Overschelde; de terugkeer van een verbinding tussen de Ooster- en de Westerschelde. Dus wie weet hoe de Scheldemond er over 1000 jaar uitziet. (ES)

